

## I. Liste și registre de experți

În Republica Cehă există o listă oficială de experți.

În temeiul articolului 15 din Legea nr. 254/2019 privind experții, birourile de experți și institutele de experți (denumită în continuare „Legea privind experții”), pusă în aplicare de Ministerul Justiției prin Decretul de punere în aplicare nr. 503/2020 din 26 noiembrie 2020, lista experților este accesibilă publicului. Lista de experți este disponibilă [aici](#). Pe listă pot fi găsite, de asemenea, birourile de experți și institutele calificate să desfășoare activități de expertiză. Ministerul Justiției este responsabil de păstrarea listei de experți.

În temeiul articolului 5 alineatul (1) din Legea privind experții, astfel cum a fost pusă în aplicare prin Decretul nr. 503/2020, experții trebuie să îndeplinească următoarele criterii pentru a fi incluși pe listă. Aceștia trebuie:

- să aibă sediul social, reședința permanentă, adresa de contact sau reședința străinului înregistrată în Republica Cehă;
- să aibă nivelul de studii necesar (studii universitare, dacă este posibil; în caz contrar, cel mai înalt nivel de educație posibil);
- să aibă cel puțin cinci ani de experiență profesională activă în domeniul și sectorul în cauză;
- să aibă studii de specialitate suplimentare sau un certificat de competență profesională (pentru domeniile și sectoarele enumerate în anexa 2 la Decretul de punere în aplicare nr. 505/2020);
- să se bucure de capacitate juridică deplină (să poată participa pe deplin în proceduri judiciare);
- să nu aibă cazier judiciar (persoana nu trebuie să fi fost condamnată definitiv pentru o infracțiune săvârșită cu intenție sau din neglijență în legătură cu exercitarea unei activități de expert sau comercială, cu excepția cazului în care se consideră că nu are o condamnare);
- să dispună de materialele, instalațiile și echipamentele tehnice necesare;
- să fi promovat un examen de admitere organizat de Ministerul Justiției;
- să nu se afle în situație de faliment;
- să nu li se fi revocat autorizația de a desfășura activități de expert în ultimii 5 ani pentru încălcări grave sau repetate ale obligațiilor de expert; precum și
- să nu fi fost amendați cu 100 000 CZK sau mai mult în ultimii 3 ani pentru infracțiunile prevăzute de Legea privind experții.

Respectarea condițiilor specifice prevăzute la articolele 6 și 7 din Legea privind experții este necesară pentru desfășurarea activităților unui birou sau institut de experți.

Experții trebuie să depună un jurământ pentru a fi înregistrați. Conținutul jurământului este următorul: „Jur că în activitatea mea de expert voi respecta legea, că îmi voi desfășura activitatea de expert în mod imparțial și independent, că îmi voi utiliza pe deplin cunoștințele, că voi avea grijă să mă formez în continuare și că voi păstra confidențialitatea faptelor de care voi lua cunoștință în cursul activității mele de expert.”

Pentru a fi incluși pe listă, experții trebuie să depună o cerere la Ministerul Justiției.

Cu toate acestea, nu este necesar ca aceștia să adere la un cod de conduită sau la un cod deontologic.

Experții pot fi eliminați de pe listă din unul dintre următoarele motive:

- expertul decedează sau biroul sau institutul de experți este dizolvat;
- expertul anunță că a încetat să mai lucreze ca expert;
- decizia de retragere a autorizației de exercitare a activității de expert produce efecte juridice.

Expirarea dreptului de a exercita activitatea de expert în urma retragerii autorizației de către minister este reglementată de articolul 14 alineatul (1) din Legea privind experții. Această dispoziție se aplică în cazurile în care un expert nu mai îndeplinește condițiile pentru numirea sa, nu a prezentat dovada asigurării obligatorii de răspundere civilă, nu își poate desfășura activitatea pe termen lung din motive medicale, profesionale sau din alte motive grave, este inactiv în alt mod (mai puțin de 3 rapoarte de expertiză întocmite în ultimii 5 ani) sau acesta încalcă grav sau în mod repetat obligațiile prevăzute în Legea privind experții.

Lista experților este actualizată periodic de Ministerul Justiției.

Un expert poate fi găsit utilizând [instrumentul de căutare](#). Acest instrument de căutare include toți experții, birourile de experți și institutele de experți.

Experții apar pe listă în funcție de domeniul, sectorul și, după caz, specializarea lor. În prezent, există 52 de domenii principale stabilite prin Legea privind experții. Anexa 1 la Decretul de punere în aplicare nr. 505/2020 conține o listă a sectoarelor de expertiză în diferitele domenii de expertiză.

Experții trebuie să introducă electronic detaliile activității lor de experți într-un registru de rapoarte de expertiză care să fie accesibil de la distanță și păstrat de Ministerul Justiției.

## II. Calificările experților

Numai persoanele care au atins nivelul necesar de formare și durată minimă de experiență profesională activă în domeniul și sectorul lor de specializare pot fi desemnate ca experți. Apartenența la o organizație profesională de experți nu este necesară pentru a desfășura activități de expertiză.

Cu toate acestea, anumite domenii și sectoare de expertiză necesită o dovadă a competenței profesionale eliberată de o asociație profesională legal constituită cu afiliere obligatorie, de exemplu în sectorul construcțiilor (în conformitate cu anexa 2 la Decretul de punere în aplicare nr. 505/2020) pentru ca activitatea de expert să fie exercitată în cadrul acestora.

Experții trebuie să își actualizeze sau să își aprofundeze cunoștințele. Ministerul Justiției este implicat în formarea și sprijinirea profesională suplimentară a experților.

## III. Remunerarea experților

Remunerarea experților este reglementată fie printr-un contract încheiat cu un client care solicită un raport de expertiză, fie prin Legea privind experții și Decretul de punere în aplicare nr. 504/2020 privind onorariile experților.

Există restricții privind modul în care pot fi remunerați experții. Remunerația contractuală nu este permisă în cazul în care raportul de expertiză este solicitat de o autoritate publică (de exemplu, o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă).

Pe lângă remunerație, expertul are dreptul la rambursarea cheltuielilor în numerar și la despăgubiri pentru pierderea de timp, inclusiv timpul petrecut pentru deplasarea în legătură cu activitatea expertului într-un alt loc decât sediul expertului.

Experții numiți de instanțe pot primi plăți în avans.  
Onorariile experților se plătesc după cum urmează:

#### **Procedura civilă**

Onorariile experților sunt incluse în cheltuielile de judecată. Fiecare parte suportă cheltuielile efectuate de ea însăși și de reprezentanții acesteia. Instanța va dispune în favoarea părții care a avut câștig de cauză rambursarea cheltuielilor de judecată efectuate pentru exercitarea sau apărarea eficientă a unui drept împotriva părții căzute în pretenții. În cazul în care o parte obține doar un succes parțial, instanța repartizează în mod echitabil rambursarea cheltuielilor de judecată sau va dispune că niciuna dintre părți nu are dreptul la o astfel de rambursare. În funcție de rezultatul procedurii, statul are dreptul să solicite rambursarea de către părți a costurilor suportate de stat în cadrul procedurii, cu excepția cazului în care se preconizează că părțile vor fi scutite de taxele judiciare.

#### **Proceduri penale**

Cheltuielile necesare pentru desfășurarea procedurilor penale, inclusiv a procedurilor de executare, îi revin statului. Dacă inculpatului este condamnat definitiv, acesta este obligat să plătească statului o sumă forfetară pentru rambursarea acestor costuri, inclusiv în cazurile în care s-a solicitat un raport de expertiză în cadrul procedurii. Costurile care depășesc această sumă forfetară sunt suportate integral de către stat. Cu excepția câtorva cazuri, costurile aferente rapoartelor de expertiză care nu au fost solicitate de stat nu sunt suportate de acesta.

#### **IV. Răspunderea experților**

Experții răspund, în temeiul Legii privind experții, pentru infracțiunile comise de aceștia (articolul 39) sau pentru posibila săvârșire a infracțiunii de măturie mincinoasă și de întocmire a unei expertize false, în cazul în care raportul de expertiză a fost fals, denaturat grav sau incomplet (articolul 346 din Legea nr. 40/2009, Codul penal).

Legea privind experții prevede, de asemenea, răspunderea specială a experților în temeiul dreptului privat. Experții au obligația de despăgubi pentru orice daune pe care le cauzează în legătură cu activitatea lor de experți. Cu toate acestea, experții sunt exonerati de răspundere în cazul în care dovedesc că nu ar fi putut preveni prejudiciul, chiar și atunci când depun toate eforturile care ar putea fi solicitate din partea lor.

Răspunderea experților nu face obiectul unui plafon prevăzut de lege.

Asigurarea obligatorie a expertului contribuie la acoperirea răspunderii pentru prejudiciile cauzate de desfășurarea activității sale de expert.

#### **V. Informații suplimentare cu privire la procedurile care implică experți**

Principala legislație aplicabilă activității experților în Republica Cehă este Legea nr. 254/2019 privind experții, birourile de experți și institutele de experți, Legea nr. 99/1963, Codul de procedură civilă, Legea nr. 141/1961 privind procedurile judiciare penale (Codul de procedură penală) și Legea nr. 500/2004, Codul de procedură administrativă.

Normele generale pentru numirea unui expert de către autoritățile publice sunt similare pentru procedurile în fața instanțelor civile, penale și administrative. Denumirile de „expert”, „birou de experți” și „institut de experți” pot fi utilizate numai de către persoane autorizate.

Sistemul juridic din Republica Cehă nu face distincție între experți numiți de instanță, experți tehnici, experți în drept sau orice alt tip de experți.

Numărul total de experți înscriși pe lista de experți este de aproximativ 6 000.

#### **1. Numirea experților**

Un expert poate fi numit de o instanță, de o altă autoritate publică sau de părțile la procedură.

În procedurile judiciare civile sau administrative, nu este posibilă numirea unui expert înainte de începerea procedurii.

În procedura penală, articolul 105 alineatul (1) din Codul de procedură penală prevede următoarele: „În cazul în care clarificarea faptelor relevante pentru procedura penală necesită cunoștințele unui expert, autoritatea implicată în procedura penală solicită un avis profesional. În cazul în care o astfel de procedură nu este suficientă din cauza complexității aspectului evaluat, este numit un expert de către autoritatea implicată în procedura penală. În cadrul unei proceduri preliminare sau premergătoare procesului, expertul este numit de autoritatea implicată în procedurile penale care consideră că pentru luarea deciziei este necesar un raport de expertiză (cum ar fi un ofițer de poliție sau un procuror); în caz contrar, expertul este numit de procuror în cazul în care chestiunea a fost trimisă înapoi pentru cercetări suplimentare sau de către președintele completului de judecată în cadrul procedurilor judiciare. Acuzatul și, în procesele penale, procurorul sunt notificați cu privire la numirea unui expert. Alte persoane sunt informate cu privire la numirea unui expert în cazul în care acest lucru este considerat necesar pentru ca acestea să facă ceva sau să permită ceva în ceea ce privește desfășurarea procedurilor de expertiză, de exemplu pentru a permite expertului să aibă acces la un anumit loc.”

##### **1.a Numirea de către o instanță**

Instanța poate numi experți pentru a evalua aspectele de fapt de specialitate care sunt necesare într-o anumită cauză. Există, de asemenea, cauze de drept civil și penal în care numirea unui expert este obligatorie (unele cazuri decurg, de asemenea, din jurisprudență). Experții pot fi numiți pentru o procedură preliminară sau premergătoare procesului.

Articolul 105 alineatul (1) din Legea nr. 141/1961 privind procedurile penale (Codul de procedură penală) prevede următoarele: „În cazul în care clarificarea faptelor relevante pentru procedura penală necesită cunoștințele unui expert, autoritatea implicată în procedura penală solicită un avis profesional. În cazul în care o astfel de procedură nu este suficientă din cauza complexității aspectului evaluat, este numit un expert de către autoritatea implicată în procedura penală.”

Nu există diferențe fundamentale între numirea unui expert în scopul procedurilor desfășurate în fața unei instanțe civile, a unei instanțe penale și a unei instanțe de contencios administrativ.

Experții au obligația legală de a semna orice conflict de interese.

În cazurile în care experții sunt numiți de o instanță, aceasta trebuie să îi selecteze din lista de experți. Cu excepția cazului în care circumstanțele împiedică acest lucru, vor fi numiți experți care își au sediul social sau adresa de contact în circumscripția instanței regionale în care se află sediul sau sucursala acesteia. În cazul în care un astfel de expert nu este inclus pe listă sau în cazul în care niciun expert înregistrat nu este în măsură să pregătească raportul, instanța poate numi, în mod excepțional, o persoană care nu este inclusă pe lista de experți – un „expert numit *ad hoc* de instanță” (secțiunea 26 din Legea privind experții) – pentru a pregăti raportul de expertiză.

##### **1.b Numirea de către părți**

Părțile la procedură pot numi un expert oricând doresc. Raportul de expertiză întocmit de un expert (înscris pe lista națională de experți) numit de o parte are aceeași autoritate ca și un raport întocmit de un expert numit de instanță. Cu toate acestea, un astfel de raport trebuie să includă o clauză a expertului care să precizeze că expertul este conștient de consecințele prezentării cu bună știință a unui raport de expertiză fals (articolul 127a din Codul de procedură civilă; articolul 110a din Codul de procedură penală).

Părțile nu trebuie să urmeze nicio procedură specială atunci când numesc un expert. Cu toate acestea, raportul de expertiză trebuie să conțină informații care să indice dacă expertul este remunerat prin contract, iar această remunerație nu trebuie să depindă de rezultatul activității expertului.

Un expert nu poate fi numit de ambele părți în cadrul procedurilor judiciare în același timp.

Instanța nu poate dispune ca cele două părți să numească împreună un singur expert (precum în cauzele cu valoare redusă sau judecate potrivit procedurii accelerate) în loc să aibă fiecare propriul expert.

Părțile la litigiu trebuie să îi furnizeze expertului instrucțiuni detaliate și întrebări la care expertul ar trebui să răspundă.

## 2. Proceduri

### 2.a Procedură civilă

În cazul în care instanța are îndoieli cu privire la corectitudinea unui raport de expertiză sau în cazul în care raportul este neclar sau incomplet, expertului trebuie să i se solicite să clarifice sau să furnizeze informații suplimentare. În caz contrar, raportul de expertiză va fi revizuit de un alt expert. De obicei, experții sunt audiați încrucișat în cursul procesului.

Instanța nu este niciodată obligată să respecte avizul unui expert. Raportul de expertiză are aceeași importanță precum orice altă probă, judecătorul este obligat să o evalueze obiectiv și în contextul altor probe. Nu există o prezumție de exactitate a raportului de expertiză prezentat de un expert numit de instanță. Un raport întocmit de un expert numit de o parte are aceeași forță ca cea a unui expert numit de instanță.

Părțile pot formula obiecții pentru a contesta un raport de expertiză.

Nu există proceduri prin care experții se întâlnesc sau sunt audiați încrucișat înaintea procesului cu scopul de a restrânge problematica și pentru ca instanța să înțeleagă diferențele de opinie. Experții pot fi în contact cu părțile în timpul procedurii, dar nu pot prezenta un raport în cazul în care există îndoieli cu privire la imparțialitatea lor.

De îndată ce un expert ia cunoștință de orice fapte care îi exclud, acesta trebuie să notifice acest lucru părții care a solicitat raportul; aceeași obligație se aplică și celorlalte părți la procedură. Decizia privind excluderea unui expert este luată de autoritatea care l-a numit.

Părțile la procedură trebuie să coopereze cu experți. În unele cazuri, părțile sunt invitate să fie examinate sau interogate de către expert.

În special, nu este necesar ca expertul să organizeze întâlniri cu părțile pentru a colecta observațiile acestora.

### 1. Raportul de expertiză

Raportul de expertiză trebuie să fie complet, veridic și verificabil. Cerințele formale pentru raportul de expertiză sunt prevăzute la articolele 27 și 28 din Legea privind experții și în Decretul de punere în aplicare nr. 503/2020.

#### Datele necesare ale unui raport de expertiză:

Pagina de titlu

Termeni de referință

Lista surselor

Constatări

Avizul

Argumentare suficient de detaliată pentru a permite revizuirea

Concluzie

Anexe

Clauza expertului

Aplicarea ștampilei expertului

Semnătura (o semnătură electronică calificată pentru un raport în format electronic)

Experții nu au obligația de a furniza un raport de expertiză preliminar.

În rapoartele lor, experții nu sunt obligați să abordeze argumentele părților în afara domeniului de aplicare al mandatului instanței.

Experții trebuie să își desfășoare activitatea de experți personal și numai în domeniul, sectorul și, după caz, specializarea pentru care sunt autorizați, cu diligența necesară, în mod independent, imparțial și în termenul convenit sau stabilit. Experții pot, cu acordul persoanei care solicită raportul, să numească un consultant pentru a examina întrebările subsidiare.

Experții trebuie să păstreze confidențialitatea în ceea ce privește desfășurarea activității lor.

Experții pot refuza să prezinte un raport numai pe baza motivelor prevăzute de lege (articolul 19 din Legea privind experții).

Experții își prezintă rapoartele în scris. Legea permite depunerea unui raport de expertiză în format electronic sau oral în cazul în care partea care a solicitat raportul este de acord cu acest lucru.

Experților li se poate solicita să confirme, să adauge sau să explice opinia lor în fața instanței.

### 2. Ședința de judecată

Experții trebuie să participe la ședința preliminară dacă sunt convocați de instanță.

De asemenea, aceștia trebuie să se prezinte la ședință pentru a răspunde întrebărilor adresate de instanță și de părți atunci când sunt invitați să facă acest lucru.

De obicei, experții sunt audiați încrucișat în cursul procesului.

*Informațiile prezentate aici au fost colectate în timpul proiectului „Find an Expert” („Găsește un expert”), de la persoane de contact din diferite țări, selectate de Institutul European de Expertiză și Experți (EEEI).*

Ultima actualizare: 08/09/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.